

Da den ethjulede cykel kom til Tåsinge

af Poul Gehring Hansen

Efter krigens slutning i 1945 besøgte jeg sammen med min søster og mine forældre min moster i Roskilde. Under besøget var vi på en udflugt til København og i Cirkus Schumann. Her optrådte en artist på ethjulet cykel, og jeg besluttede mig for, at jeg også ville lære at køre på ethjulet cykel. Næste gang, jeg oplevede kørsel på ethjulet cykel, var ved Landet på Tåsinge. Et omrejsende cirkus havde rejst telt på marken lige over for Elvira Madigans Vej nr. 37. Efter at have set cirkusforestillingen kørte jeg næste dag op til cirkuset og snakkede med manden med den ethjulede cykel, og han gav en lille opvisning for mig. Nu måtte jeg have fat i sådan en cykel og ledte alle steder efter, hvor jeg kunne få fat i en. På et tidspunkt korresponderede jeg med "Politikens Oplysning" i København. Da jeg skrev til dem for 3. gang, kunne jeg godt fornemme på deres svar, at deres tålmodighed nok var opbrugt i forhold til hjælpe mig med at finde en ethjulet cykel. De skrev, at jeg bare kunne få en cykelsmed til at fremstille en. Det forsøgte jeg så, kontaktede Kaj Olsen, som var i smedelære hos smedemester Robert Nielsen i Lundby, og fik også fat i snedkermester Niels Stenners svigersøn, Viktor Hansen. Han skaffede et stykke stål, der skulle bruges som aksel. Cyklen blev dog aldrig færdig. Vi manglede simpelthen et ek-

semplar af en ethjulet cykel, så vi kunne se, hvordan den var lavet. Tiden gik, men ønsket om at lære at køre på ethjulet cykel havde jeg stadig.

Det var i sommeren 1952, at jeg besluttede at sætte en annonce i en bornholmeravis, hvor jeg søgte efter en plads på en gård. En bornholmsk bonde sendte herefter et brev med tilbud om plads. Jeg accepterede tilbuddet, og 1. november 1952 rejste jeg til Bornholm.

Hvorfor så lige Bornholm? Det var der to grunde til.

1. grund: Jeg havde i avisen læst om to bornholmske brødre, som hed Dam til efternavn. De var meget dygtige til at køre på ethjulet cykel. Der var ikke dæk på deres cykel, den kørte på fælgen hen over en udspændt line. Den ene bror kørte den ethjulede cykel, mens hans bror stod på hovedet ovenpå hans hoved, altså hoved mod hoved. Meget imponerende. Brødrene boede på en gård i Rutsker, og jeg havde fået plads i nabobyen, Klemensker.

2. grund: Jeg skulle på session i efteråret 1952. Hvis sessionen fandt sted på Bornholm, og jeg blev antaget, skulle jeg aftjene min værnepligt i Odense, mens fynboerne blev sendt til Bornholm. Efter min mening ret tåbeligt.

Jeg kom til Bornholm. Mødte op på session og blev kasseret. På min første frisdag cyklede jeg til Rutsker, hvor jeg efter nogen tid fandt gården, hvor brødrene Dam boede. De havde netop en ethjulet cykel, som de solgte til mig for 60 kr.

Poul Hansen og dyrlæge Finn Nielsen ved flyet, "Krøllebølle", efter landingen på Tåsinge. (Foto: privat)

Poul Hansen har dygtiggjort sig i rigtig mange ting, her udfører han rebslagning på Tåsinge Museum.

Vel hjemme igen på gården i Klemensker kunne jeg så begynde at lære at køre på kun et hjul. Det var blevet vinter og koldt overalt. I gårdens hestestald var opstaldet to oldenborgere. Det eneste sted på gården, hvor der var cementgulv, var i stalden foran hestene. Det var faktisk et godt sted at lære at cykle på den ethjulede. Hestenes krybber befandt sig en god meter over gulvet. Jeg kunne således støtte mig til krybberne med den ene arm og undgå at falde af cyklen, når jeg kørte frem og tilbage, frem og tilbage i en uendelighed. Da vi nærmede os foråret 1953, kunne jeg køre på ethjulet cykel.

Nu blev det vejr til at cykle udendørs. I godt vejr og især om søndagen havde jeg lagt mærke til en hobbyflyver i luften over os. Det blev fortalt, at det var dyrlægen, der var ude at flyve. Det tænkte jeg lidt over. Så en søndag formiddag, hvor det var tørvejr, men overskyet, tog jeg den ethjulede og kørte på banelegemet. Ja, det gjorde vi, når vi skulle op til Klemensker. Det gjaldt så om at komme til side, hvis toget kom. Jeg nåede op til byen og fandt dyrlægeboligen. Ringede på døren. Husets unge pige åbnede, og jeg spurgte efter dyrlægen. Han hed Finn Nielsen. Han kom frem i døren og spurgte, hvad jeg ville. Jeg sagde, som sandt var, at jeg havde set ham flyve, og om det var muligt, at han den 1. maj ville flyve mig til Tåsinge. Men nej, det var ikke så let, så det var et afslag. Nå ja, sådan var det jo, jeg undskyldte for ulejligheden og sagde farvel. Sprang på den ethjulede og kørte derfra. Nåede dog kun et kort stykke, da dyrlægen piftede efter mig, så det kunne forstås. Jeg vendte om og kørte tilbage til ham. Han sagde så: *"Hvad er det for en cykel, som du har der?"* Pludselig kunne det godt være, at han alligevel kunne flyve mig til Tåsinge 1. maj. Det var bare lykken!

Den sidste frisøndag, jeg havde i min plads på Bornholm, inviterede dyrlægen mig med en tur i hans store bil, en Standard Vanguard. Han viste mig rundt på hele Bornholm. Han var dygtig til at køre bil og fortalte, at han havde kørt taxi i København, da han læste til dyrlæge.

Det blev 1. maj, og jeg mødte op hos dyrlægen. Vi kørte til Rønne lufthavn, hvor flyet "Krøllebølle" stod. Det var et KZ3 fly. Efter at Finn havde tjekket maskinen, lettede vi fra Rønne. Flyruten gik over Sverige og København. Vi fløj lige over Dyrehavsbakken, et festligt syn da 1. maj er åbningsdag på bakken. Vi fortsatte videre over Sjælland og mod Fyn. Da vi kom hen over Tåsinge, viste jeg ham min fars marker ved Damgaarden i Lundby, hvor vi skulle lande. Vi cirklede

rundt to gange og fløj i lav højde hen over marken, som var udvalgt til landingsbane. En harvet mark, som var klargjort til roesåning. Finn foretog så en sidste runde, som gik over Tvedskovgaard i øst og Strammelse i vest, og lagde så an til landing. Flyet landede, og kun 37½ meter efter at vi rørte jorden, stod "Krøllebølle" stille. Finn Nielsen var en dygtig pilot. Det vækkede nogen opsigt på Tåsinge, da jeg ankom på denne utraditionelle måde. Mange havde observeret flyet, mens det i lav højde cirklede rundt over Tåsinge. Hos mine forældre på Damgaarden blev vi godt modtaget med kaffe og brød.

Nogle dage senere ankom vores fragtmand Th. Jensen med mit grej fra Bornholm, bl.a. den ethjulede. Herefter blev det til mange ture op og ned ad gaden på ethjulet cykel, og andre knægte på Tåsinge tog snart ideen op og anskaffede sig også ethjulede cykler. Nu kunne man jo studere min ethjulede og se, hvordan den var lavet. Det blev virkelig populært på

Tåsinge i 1950'erne, og det er ikke tilfældigt, at der ved den store fest i Bregninge Bakker i 1956 blev givet en imponerende opvisning på ethjulede cykler.

I dag 61 år efter min debut på ethjulet cykel ser jeg, at flere børn kører til skole på ethjulede cykler. Den ethjulede er stadig populær, og jeg troede faktisk, at jeg kunne køre på min. Så forleden dag skulle det prøves, men det var et sørgeligt resultat. Jeg faldt 9 gange, de 3 gange bagover på ryggen. Så blev et vindue åbnet og min kone, Hansine, bekendtgjorde: "Nu kan det være nok!" Sådan!

Poul Gehring Hansen, er født på Thurø, men flyttede med forældrene til Damgaarden i Lundby, hvor han voksede op. Har siden 1961 været bosiddende i Stjoul på gården beliggende Stjoulvej 13.

Hans Hansen og Ane Stougaard Kristensen foran "Damgaarden", som den så ud ca. 1920. Damgaardens nuværende adresse er Lundbyvej 76.